

TILEGNELSE AF DANSK SOM ANDETSprog - SYNTAKS OG INFOR- MATIONSSTRUKTUR

Af Anne Holmen (Danmarks Lærerhøjskole)

I foredraget gennemgås de vigtigste resultater af den empiriske undersøgelse, der ligger til grund for min licentiafhandling (Københavns Universitet, 1989). Det drejer sig om en længdeundersøgelse af den sproglige udvikling hos seks unge learnere med albansk, vietnamesisk eller engelsk som modersmål fra den tidlige tilegnelse (ca. 3 mdr. efter deres skolestart i Danmark) og ca. et år frem. Teoretisk er undersøgelsen baseret på intersprogsbegrebet og på principperne bag funktionel grammatik, og i denne sammenhæng er det vigtigt at understrege, at hovedformålet er sprogpedagogisk snarere end lingvistisk.

Der indgår såvel kvalitative som kvantitative analyser i beskrivelsen af lerneernes sprog, og på baggrund heraf opstilles en fælles udviklingslinie for deres tilegnelse af dansk syntaks og morfologi. For forløbet af denne tillægges informationsstrukturen central betydning, og det antydes, at ændringer i informationsstrukturen kan betragtes som drivkraften i den formelle tilegnelse.

Trykkes i NyS 18 (under udgivelse)

DANSK ORTOGRAFI EFTER 1870

Af Henrik Galberg Jacobsen (Dansk Sprognævn)

I det følgende vil jeg give en præsentation af et ortografihistorisk projekt som jeg arbejder på for tiden. Projektets emne er nyere dansk ortografi med hovedvægten på den officielle danske ortografi sådan som den fremgår af ministerielle forskrifter og officielle retskrivningsordbøger.

Året 1870 forekommer på flere måder at være et passende starttidspunkt for en beskrivelse af nyere dansk ortografi. Det gælder ikke mindst når man først og fremmest interesserer sig for den officielle danske ortografi. Med lidt god vilje kan man nemlig hævde at vores første officielle retskrivningsvejledning er fra 1870. Dette år udsendte en gruppe videnskabsmænd og forfattere et 8-punkts-program for ændringer af retskrivningen. Programmet, der var en modereret version af vedtagelserne fra det nordiske retskrivningsmøde i Stockholm 1869, skulle være acceptabelt i sprogligt konservative kredse og skulle kunne gøde jorden for en gennemførelse af det mere radikale program fra Stockholmmødet.¹

I et cirkulære fra Kultusministeriet i august 1871 til rektorerne ved de lærde skoler blev 8-punkts-programmet anbefalet til brug i de lærde skoler (og det blev samtidig fastslået at man i hvert fald ikke skulle gå videre end det).² Og efter en folketingsdebat november 1871³ - den første om retskrivningsspørgsmålet - blev 8-punkts-programmet (der i mellemtiden var indskrænket til et 7-punkts-program) i et cirkulære fra februar 1872⁴ også foreskrevet for de øvrige offentlige skoler og undervisningsanstalter.

Senere på året kom så Svend Grundtvigs Dansk Haandordbog, med den af Kultusministeriet anbefalede retskrivning. Den blev i cirkulærer fra december samme år anbefalet til brug i skolerne.⁵ Dermed havde vi fået vores første statslige retskrivning, kodificeret i et - om end sparsomt - sæt retskrivningsregler med en tilhørende leksikalsk applicering af reglerne i en retskrivningsordbog. Og siden da har "statsmagten" stort set uantastet haft ansvaret og kompeten-